

SPRAWOZDANIE KASOWE

za czas

od 1-go kwietnia do 31-go grudnia 1918 r.

Tomaszów-Mazowiecki.
(Rawski).

DRUK M. DOBRZĄŃSKIEGO
== Piotrków, Kaliska 9. ==

SPRAWOZDANIE KASOWE

z a c z a s

od 1-go kwietnia do 31-go grudnia 1918 r.

Tomaszów-Mazowiecki.
(Rawski).

DRUK M. DOBRZAŃSKIĘGO

== Piotrków, Kaliska 9. ==

Broszurka niniejsza rozpada się na dwa działy.

Część pierwsza zawiera prowizoryczne zestawienie rachunków Kasy Miejskiej i Prowiantowni za ubiegłe **trzy kwartały** roku budżetowego 1918/19, a więc za czas od 1-go kwietnia do 31-go grudnia 1918 r. Kartki mniejsze, wewnętrzne, zawierają odpis budżetu, zatwierdzonego na cały rok sprawozdawczy przez korporacje miejskie i władzę nadzorczą; obydwa budżety, zwyczajny i nadzwyczajny, połączono tu razem. Kartki większe wskazują, ile z każdej pozycji danego rozdziału budżetu wypadało na 3 kwartały, i obok, ile faktycznie na tę pozycję do kasy wpłynęło lub z kasy wydano. Na kartkach większych podaję wyjaśnienia przyczyn poważniejszych odchyień od granic, określonych budżetem.

Część druga zawiera nieco danych cyfrowych, ilustrujących stan rzeczy w mieście **w ciągu całego roku 1918**, podzielonych również na te same dziedziny, na które rozpada się sprawozdanie w części pierwszej.

W końcu podaję bilans majątku i długów miasta, sporządzony na dzień 1-y stycznia 1919 roku, przez grono tutejszych ekspertów-buchalterów.

Broszurka ta ma za zadanie przedstawić panom członkom Magistratu i Rady Miejskiej, jak również Instytucjom Rządowym, smutny stan gospodarki miasta, znajdującego się, dzięki swemu charakterowi zasadniczemu — czysto fabryczne środowisko, o 4200 zarejestrowanych obecnie bezrobotnych — w warunkach wyjątkowo trudnych.

Całość pracy ma charakter prowizoryczny dlatego, że z powodu braku czasu (sam druk zajmie około 4 tygodni) Komisja Rewizyjna nie zdążyła jej przejrzeć i podpisem swoim zaakceptować; możliwem jest, że znajdą się tu pewne usterki w księgowaniu, wynikające z szybkiego przygotowania tej pracy, poważniejszych jednak błędów niema napewno.

Burmistrz **Tadeusz Osiński.**

**PROWIZORYCZNE ZESTAWIENIE RACHUNKÓW
KASY MIEJSKIEJ i PROWANTOWNI**

za trzy kwartały roku 1918/19.

BUDŻET

na rok 1918/19 (według projektu Magistratu).

Zestawienie główne.

Budżet zwyczajny		№	ROZDZIAŁ	Budżet nadzwyczajny	
Dochody	Wydatki			Dochody	Wydatki
107.000	86.000	I.	Zarząd Główny	50.000	49.000
257.600	2.100	II.	Wydział Podatkowy	13.500	4.500
7.100	74.800	III.	Policja	—	33.500
400	131.500	IV.	Szkolnictwo	30.000	25.000
25.000	5.400	V.	Rzeźnia	—	1.500
30.000	100.000	VI.	Wydział szpitalny	16.000	109.200
100	24.000	VII.	Wydział Dobroczynności	60.000	135.000
100	3.500	VIII.	Wydział Budowlany	2.500	1.300
—	—		Apro wizacja	2.800.000	2.613.000
427.300	427.300			2.972.000	2.972.000

Prowizoryczne zestawienie rachunków

za 3 kwartały (od 1. IV. 1918 do 31. XII. 1918).

Sumy — w markach.

Powinno było wpłynąć	Wpłynęło	Roz- dział	T Y T U Ł	Można było wydać	Wydano gotówką	Prowiantownia wydała w natu- rze towarów za	Razem wydano
117.750 —	222.927 63	I.	Zarząd Główny	101.250 —	131.715 43	8.474 53	140.189 96
165.825 —	167.704 88	II.	Podatki	4.950 —	8.442 83	—	8.442 83
5.325 —	12.809 61	III.	Policja	81.225 —	123.854 25	—	123.854 25
22.800 —	15.813 55	IV.	Szkolnictwo	117.375 —	103.229 99	7.412 —	110.641 99
18.750 —	15.872 05	V.	Rzeźnia	5.175 —	4.570 78	1.761 48	6.332 26
34.500 —	54.504 48	VI.	Szpitale	156.900 —	81.786 27	80.230 62	162.016 89
45.075 —	47.580 15	VII.	Dobroczynność	119.250 —	96.361 09	48.566 21	144.927 30
1.950 —	3.000 —	VIII.	Budownictwo	3.600 —	17.996 10	—	17.996 10
2.100.000 —	1.910.029 33		Apro wizacja	1.959.750 —	1 641.544 39	—	1.641.544 39
2.511.975 —	2.450.241 68			2.549.475 —	2.209.501 13	146.444 84	2.355.945 97

DOCHODY.

I. Zarząd

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały	
14.604 75	3.750	1
8.322 88	1.500	2
100.000	75.000	3
100.000	37.500	4
222.927 63	117.750	

Wpływy.

1. Wpływ za dzierżawy z nieruchomości miejskich okazał się nieprzewidzianie wysokim, z powodu niepomiarnie wygórowanych cen, osiągniętych przy licytacji gruntów miejskich: dzierżawa jednej morgi dochodziła do M. 400, ogółem za dzierżawę 101 placów osiągnięto M. 11430. (przed wojną za te same place, z dodatkiem 15 placów pozostawionych w tym roku pod zagonki robotnicze oraz 8 odcinków łąki, Kasa miejska osiągała zaledwie Rb. 800,70 rocznie).
2. Na wpływy nieprzewidziane złożyły się przedewszystkiem: laudemja, opłacane przy sprzedaży nieruchomości (M. 835.60); opłaty, pobierane przez Kasę Miejską za doręczanie listów (M. 1897,29); wreszcie odsetki od pożyczki miejskiej (M. 3593.95).
3. Na pożyczkę miejską wpłynęło ogółem do Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w Łodzi M. 589762.34; sumę tą Magistrat podzielił na 2 konta: 1) Konto «A»—M. 450.000, stanowiło kapitał obrotowy, 2) Konto «B» — reszta, pozostawało nietykalne do chwili zapotrzebowania. W chwili rozpoczęcia roku sprawozdawczego— z konta A wybrane było już około 250.000; tak że właściwego kapitału obrotowego pozostawało zaledwie około 200.000 m.; suma ta była dostateczną, dopóki istniała okupacja, gdyż wtenczas Magistrat otrzymywał mąkę, cukier, węgiel i sól na kredyt, i wpływami ze sprzedaży pokrywał rachunki dostawców. Po przejęciu aprowizacji przez władze polskie — za cukier i węgiel musimy płacić z góry (za sam cukier musimy wykładać miesięcznie po 170.000 m.), co z konieczności wymaga więcej gotówki rozporządzałnej. W myśl powyższego podajemy we wpływach cały fundusz dyspozycyjny Konta «A»; pieniądze te nie były wydane całkowicie, gdyż na Nowy Rok posiadaliśmy: w banku na omawianem koncie «A» — M. 35612.75 i gotówką w kasie M. 111.133.54. Konto «B» wykazywało w tym samym dniu saldo M. 140.768.11.

G ł ó w n y.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano
46.500	43.727 48
7.500	15.305 45
2.400	2.324 20
3.750	2.003 22
2.250	— —
900	1.800 —
1.500	2.381 50
15.750	9.733 76
1.950	4.657 96
18.750	49.781 86
101.250	131.715 43

DOCHODY.

I. Z a r z ą d

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		Razem	Budżet zwyyczajny	Budżet nadzwyczaj.	
14.604	75	3.750	—	5.000	5.000	—	1 Dzierżawy z nieruchomości miejskich
8.322	88	1.500	—	2.000	2.000	—	2 Nieprzewidziane
100.000	—	75.000	—	100.000	100.000	—	3 Niepodniesiona reszta pożyczki .
100.000	—	37.500	—	50.000	—	50.000	4 Niedobór do pokrycia drogą pożyczek
222.927	63	117.750	—	157.000	107.000	50.000	

G ł ó w n y.

WYDATKI.

	Budżet zwyczajny		Budżet nadwycz.	Razem	Na trzy kwartały		Istotnie wydano		
1	Wydatki osobiste:								
		pensja burmistrza . . .	7.000	1.000					
		„ urzędników i pracowników . . .	31.000	10.000	—	46.500	43.727	48	
		Wydział kart chlebowych	—	38.000	13.000	62.000			
2	Wydatki rzeczowe (druki, materiały piśmien. etc.)		—	10.000	—	10.000	7.500	15.305	45
3	Komorne (Magistrat 1850, hipoteka 440, Rada Miejska 900) .		—	3.200	—	3.200	2.400	2.324	20
4	Opał, światło i sprzątanie		—	5.000	—	5.000	3.750	2.003	22
5	Oświetlenie ulic . . .		—	3.000	—	3.000	2.250	—	—
6	Straż Ogniowa Ochotn.		—	1.200	—	1.200	900	1.800	—
7	Wydatki służbowe, podróże etc.		—	2.000	—	2.000	1.500	2.381	50
8	Odsetki od pożyczonych M. 350.000 po 6% .		—	21.000	—	21.000	15.750	9.733	76
9	Nieprzewidziane . . .		—	2.600	—	2.600	1.950	4.657	96
10	Ciężary kwaterunkowe .		—	—	25.000	25.000	18.750	49.781	86
			86.000	49.000	135.000	101.250	131.715	43	
<p>1) Pozycja ta jest mniejszą, niż w budżecie poprzednim, bo «Wydział Kart Chlebowych» oraz 2 urzędnicy-zastępcy figurują w «Budżecie Nadzwyczajnym».</p> <p>2) Podniesiono z 7.000 na 10.000, —papier codziennie drożeje.</p> <p>3) p. Hampus podniósł komorne z M. 3200 na 3400.</p>									
<p>a) odsetki od pożyczki p. Kirszenbauma odpadają wobec spłacenia samej pożyczki.</p> <p>b) «Ciężary kwaterunkowe» — p. «Budżet Nadzwyczajny».</p>									

DOCHODY.

I. Zarząd

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały	
14.604	75	3.750	—
8.322	88	1.500	—
100.000	—	75.000	—
100.000	—	37.500	—
222.927	63	117.750	—

G ł ó w n y.

WYDATKI.

Wydatki.		Na trzy	Istotnie
		kwartały	wydano
1.	Pensje pracowników utrzymały się w ramach preliminarza, gdyż przyznawane podwyżki zwracały się przez nieprzyjmowanie przewidzianych urzędników pomocniczych.	46.500	43.727 48
2.	Wydatki rzeczowe wyniosły więcej, niż preliniowano, z powodów następujących: a) kupiono konia (3000), maszynę do pisania (1000), zegar i numerator (180), rower (400), b) kolosalna zwyżka cen papieru: za same druki i blankiety zapłacono M. 10525.05.	7.500	15.305 45
6.	Na skutek uchwały Magistratu z dn. 11. VI. 1918 podwyższono zapomogę dla Straży Ogniowej na M. 3000 rocznie, poczynając od 1. VII. 1918.	2.400	2.324 20
7.	Ilość wyjazdów po wyjściu okupantów zwiększyła się znacznie: w pierwszym i drugim kwartale razem wydano na ten cel 1064.30, w trzecim 1317.20.	3.750	2.003 22
8.	Za odsetki od pożyczki miejskiej wypłacono mniej, gdyż druga rata wypłaty procentów (półroczna) przypada dopiero 15-go stycznia.	2.250	— —
10.	W wydatkach kwaterunkowych mieści się M. 8841.48, wydane na utrzymanie biura Rady Delegatów Robotniczych, która listem № 226 z dnia 29. XI. zazaąda miesięcznie M. 3500, — oraz M. 27559.42, wydane na utrzymanie załogi Polskiej Organizacji Wojskowej; ta ostatnia suma ma być — według zapewnienia p. Komisarza Rządowego z Brzezina—Kasie Miejskiej przez Władze Wojskowe zwrócona; odnośne rachunki przesłano Dowództwu Łódzkiego Okręgu Wojskowego w dniu 29. XII. 1918 (№ 5717).	900	1.800 —
		1.500	2.381 50
		15.750	9.733 76
		1.950	4.657 96
		18.750	49.781 86
		101.250	131.715 43

DOCHODY.

II. P O

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały	
83.574	62	90.000	1
9.745	45	7.500	2
5.698	02	7.500	3
1.798	84	1.500	4
1.762	20	1.500	5
6.569	68	2.250	6
—	—	15.000	7
32.014	91	31.575	8
856	95	9.000	9
7.844	36	—	10
7.144	14	—	11
10.695	71	—	12
167.704	88	165.825	

Wpływy.

3. Niedobór we wpływach z podatku od widowisk powstał z tego powodu, iż preliminowane w budżecie 10⁰/₀ od dochodu za bilety wejścia można było zacząć ściągać dopiero po otrzymaniu od b. władz okupacyjnych zatwierdzenia budżetu; zatwierdzenie to (№ 3460/2680/II z dn. 30. VIII.) otrzymaliśmy dopiero 5. IX. 1918.
5. Podatek targowy wprowadzonym był w życie również dopiero po otrzymaniu zatwierdzonego budżetu; aczkolwiek ściąganym był zaledwie przez 2 miesiące, osiągnięta zeń suma wskazuje celowość tej opłaty. Ściąganie ustało w końcu listopada na życzenie Rady Delegatów Robotniczych, obawiającej się podrożenia artykułów pierwszej potrzeby ex re tego podatku. Od Nowego Roku policja państwowa wydawać będzie t. zw. «pozwolenia na handel uliczny».
7. Podatek gruntowy nie został jeszcze ściągniętym, gdyż Komisja Podatkowa, opracowująca nowy rozkład podatku miesięcznego, nie zdążyła przygotować rozkładki; ściągniętym zostanie zapewne w końcu marca r. p.
8. Podatek od nieruchomości ściągniętym został za rok od 1. IV. 1917 do 31. III. 1918; pozostaje do ściągnięcia za cały rok sprawozdawczy. Ściąganie wstrzymano wskutek konieczności przeprowadzenia nowej rozkładki tego podatku, na co Komisja Podatkowa dotąd nie miała czasu.
9. Ściąganie zaległych podatków szło bardzo opornie; nie mogąc otrzymać gotówki, Magistrat zabezpieczył hipotecznie na „dobro Kasy Miejskiej sumy następujące na nieruchomościach dłużników: u Ch. J. Berlinera M. 15756; u L. Weissa M. 6338.97; u J. Wójcika M. 258.94.
12. Wpływy drobne składają się z 10⁰/₀ kar, ściąganych od płatników, nie wnoszących należności w terminie przepisany.

D A T K I.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano
4.500 —	4.057 42
450 —	4.385 41
4.950 —	8 442 83

DOCHODY.

Istotnie wplynęło		Na trzy kwartały	Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwyczaj.	
83.574	62	90.000	120.000	120.000	—	1 Podatek dochodowy resp. od spo- życia
9.745	45	7.500	10.000	10.000	—	2 Podatek od zużycia gazu
5.698	02	7.500	10.000	10.000	—	3 „ od widowisk
1.798	84	1.500	2.000	2.000	—	4 „ od piwa
1.762	20	1.500	2.000	2.000	—	5 „ targowy
6.569	68	2.250	3.000	3.000	—	6 „ od opłat stemplowych . . .
—	—	15.000	20.000	20.000	—	7 „ gruntowy
32.014	91	31.575	42.100	28.600	13.500	8 „ od nieruchomości
856	95	9.000	12.000	12.000	—	9 Zaległości podatkowe
7.844	36	—	—	—	—	10 Podatki rządowe (pozostałość od podatku od nieruchomości i re- partycyjnego)
7.144	14	—	—	—	—	11 Czynnosc
10.695	71	—	—	—	—	12 Wplywy drobne
167.704	88	165.825	221.100	207.600	13.500	

- 1) Podatek «miesięczny» na skutek rozporządzenia władz okupacyjnych przestaje obowiązywać; na jego miejsce wprowadzić należy podatek «dochodowy» resp. od spożycia, który płatnym będzie również w ratach miesięcznych.
- 2) Podatek od widowisk obowiązywać ma nadal wszelkie widowiska, nie wyłączając przedstawień na cel dobroczynny, — wynosić ma 10% od dochodu brutto z biletów wejściowych.

(Cyfry po uwzględnieniu poprawki, dokonanej przez Radę Miejską, stąd niedobór wzrasta o dalsze 50.000, czyli pożyczka podnosi się do 450.000 m.)

D A T K I.

WYDATKI.

	Budżet zwyczajny		Budżet nadzwycz.	Razem	Na trzy kwartały		Istotnie wydano	
1	Pensja jednego sekwestratora	—	1.500	4.500	6.000			
2	Drobne wydatki	—	600	—	600	4.500	—	4.057 42
		—	2.100	4.500	6.600	450	—	4.385 41
						4.950	—	8 442 83

W czasach normalnych wystarczał kasie miejskiej jeden sekwestrator,—niewątpliwie to samo będzie miało miejsce i po wojnie. Dwaj pozostali sekwestratorowie — p. «Budżet Nadzwyczajny».

DOCHODY.

II. P O

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały
83.574 62	90.000 —
9.745 45	7.500 —
5.698 02	7.500 —
1.798 84	1.500 —
1.762 20	1.500 —
6.569 68	2.250 —
— —	15.000 —
32.014 91	31.575 —
856 95	9.000 —
7.844 36	— —
7.144 14	— —
10.695 71	— —
167.704 88	165.825 —

D A T K I.

WYDATKI.

Wydatki.

2. Aby zachęcić sekwestраторów miejskich do energiczniejszej pracy, a zarazem poprawić im warunki bytu, Magistrat (na posiedzeniu w dniu 6. VII. 18) przyznał im — do równego podziału między trzech—te koszty egzekucyjne, jakie przy ściąganiu podatków przez płatnika uiszczone być winny.

	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	4.500 —	4.057 42
2	450 —	4.385 41
	4.950 —	8 442 83

DOCHODY.

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		
6.858	46	3.750	—	1
3.964	—	450	—	2
1.934	45	1.080	—	3
52	70	45	—	4
12.809	61	5.325	—	

LICJA.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano	
57.000	77.661	10
3.000	5.683	60
1.500	2.002	85
1.350	1.839	60
1.500	1.021	—
15.000	29.527	25
375	253	70
1.500	5.865	15
81.225	123.854	25

DOCHODY.

III. P O

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwyczaj.	
6.858	46	3.750	—	5.000	5.000	—	1 Kary policyjne
3.964	—	450	—	600	600	—	2 Poświadczenia
1.934	45	1.080	—	1.440	1.440	—	3 Kontrola żywnościowa—zwrot .
52	70	45	—	60	60	—	4 Drobne
12.809	61	5.325	—	7.100	7.100	—	

L I C J A.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny		Budżet nadwycz.	Razem	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	Pensje urzędników i funkcjonarjuszy	—	54.500	21.500	76.000	57.000 —	77.661 10
2	Wydatki rzeczowe (drukarki etc.)	—	4.000	—	4.000	3.000 —	5.683 60
3	Komorne (drobne reperacje)	—	2.000	—	2.000	1.500 —	2.002 85
4	Kontrola żywnościowa w Tomaszowie i okolicy	—	1.800	—	1.800	1.350 —	1.839 60
5	Żywnienie aresztantów	—	2.000	—	2.000	1.500 —	1.021 —
6	Umundurowanie dla policji	—	8.000	12.000	20.000	15.000 —	29.527 25
7	Wydatki służbowe	—	500	—	500	375 —	253 70
8	Nieprzewidziane	—	2.000	—	2.000	1.500 —	5.865 15
		—	74.800	33.500	108.300	81.225 —	123.854 25
<p>3) Podwyższono na M. 2000, bo samo komorne, po ostatniem podniesieniu, wynosi M. 1850; drobne wydatki w areszcie.</p> <p>4) Na skutek rozporządzenia władz okupacyjnych—pensja kontrolera żywnościowego podwyższono na M. 150 miesięcznie.</p> <p>5) Żywnienie aresztantów w budżecie poprzednim podane było za nisko.</p> <p>6) Umundurowanie podane było również za nisko: koszt dzisiejszy ubrania jednego policjanta wynosi około 1000 m., — w czasach normalnych około 400 m., — dlatego w budżecie zwyczajnym podano 8000 m., a w nadzwyczajnym 12000 m.</p>							

DOCHODY.

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały
6.858 46	3.750 —
3.964 —	450 —
1.934 45	1.080 —
52 70	45 —
12.809 61	5.325 —

Wydatki.

1. Pensje funkcjonariuszy policji wzrosły niepomierne natychmiast po wyjściu okupantów (za pierwsze dwa kwartały razem wynosiły M. 34312, w samym zaś trzecim kwartale M. 43349.10). Po przejęciu policji przez państwo trzeba było bezzwłocznie powiększyć kadry pracowników (z 37 na 90) stosownie do ilości ludności w mieście, według norm, ustanowionych przez Ministerstwo, — z drugiej zaś strony powiększono zostało wynagrodzenie personelu, również według norm ministerjalnych; podwyżka płacy była konieczną, nie można było bowiem wymagać od człowieka, by w warunkach dzisiejszych utrzymał swą rodzinę za 130 m. miesięcznie, i aby przy tej pensji pracował uczciwie. Normy Ministerstwa, według których policja tutejsza obecnie wynagrodzenie otrzymuje, wynoszą:

Komisarz — M. 9000, mieszkanie M. 1800, umundurowanie M. 3000, razem M. 13800 rocznie; podkomisarz M. 7500 + 1500 + 2000 = M. 11000 rocznie; sierżanci po M. 4500; podoficerowie po M. 3780; szeregowcy po M. 3000 rocznie. Sierżanci, podoficerowie i szeregowcy otrzymują umundurowanie i obuwie w naturze. Urzędnik biurowy pierwszej klasy — M. 5400, drugiej klasy M. 4500 i trzeciej klasy M. 2640 rocznie.

Po zastosowaniu norm powyższych — wypłacona w grudniu pensja Policji Państwowej w Tomaszowie wyniosła M. 24050 i tyleż wynosić ma nadal. Szczęściem dla Kasy Miejskiej — część tej pensji przyjmuje na siebie Państwo, — wysokość udziału Państwa nie jest jeszcze ustalona, waha się od $\frac{3}{4}$ do połowy.

2. Wydatki rzeczowe — podobnie jak te same wydatki Zarządu Głównego — przekroczyły preliminarz z powodu podrożenia papieru.
3. W pozycji tej omyłkowo zaksięgowano M. 881, «kary policyjne, przysyłane do kasy powiatowej w Brzezinach» zamiast w Depozytach, wobec tego samo komorne wyniosło M. 1121.25.
4. Kontroler żywnościowy miał dużo wyjazdów w okolicę, pozatem na zasadzie rozporządzenia b. Prezydum Policji w Łodzi podwyższoną mu została pensja na M. 150 miesięcznie.
6. Przekroczenie preliminarza powstało z paska na wyroby wełniane
8. Wydatki te powstały z odsyłania aresztantów do dyspozycji sądziego śledczego lub prokuratora.

	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	57.000 —	77.661 10
2	3.000 —	5.683 60
3	1.500 —	2.002 85
4	1.350 —	1.839 60
5	1.500 —	1.021 —
6	15.000 —	29.527 25
7	375 —	253 70
8	1.500 —	5.865 15
	81.225 —	123.854 25

DOCHODY.

IV. SZKOL

Istotnie wplynęło		Na trzy kwartały			
800	—	262	50	1	<p style="text-align: center;">Wpływy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Drzewo deputatowe, wyznaczone przez Administrację Dóbr Tomaszowskich w lesie tak odległym od miasta, że koszt przewozu znacznie przewyższał wartość drzewa, — zostało sprzedane na miejscu w lesie przez nadleśnego, p. Weissa, za M. 800. 3. Obiecany przez p. Inspektora zwiększony dodatek państwowy na polepszenie bytu nauczycielstwa, zawiódł zupełnie. 4. Na zasadzie uchwał: Magistratu z dnia 20. VIII i Rady Miejskiej z dn. 26. VIII. 18 ściągnięto od mieszkańców wiosek, przyłączonych do miasta, po M. 5 od morgi, tytułem przyczynku do kosztów urządzenia nowych szkół w tych wioskach; z tytułu powyższego wpłynęło do Kasy Miejskiej M. 3478.65.
11.372	40	11.250	—	2	
—	—	11.250	—	3	
3.641	15	37	50	4	
15.813	55	22.800	—		

NICTWO.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano
99.750 —	92.997 09
11.250 —	5.532 24
4.500 —	3.366 65
1.500 —	— —
375 —	1.334 01
117.375 —	103.229 99

DOCHODY.

IV. SZKOL

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwyczaj.		
800	—	262	50	350	350	—	1	Drzewo (deputat)
11.372	40	11.250	—	15.000	—	15.000	2	Dotychczasowy zasiłek państwowy
—	—	11.250	—	15.000	—	15.000	3	Spodziewany nowy zasiłek pań- stwowy
3.641	15	37	50	50	50	—	4	Dochody nieprzewidziane
15.813	55	22.800	—	30.400	400	30.000		

Dodatek państwowy, otrzymywany dotąd, jak również obiecany przez p. Inspektora — nowy zasiłek ze strony Ministerstwa Oświaty, razem M. 30.000—patrz w «Budżecie Nadzwyczajnym».

NICTWO.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny		Budżet nadzwyczaj.	Razem	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	Pensja personelu nauczycielskiego według oddzielnego wykazu .	194.000					
	Stróże szkolni	4.000	108.000	25.000	133.000	99.750	92.997 09
2	Wydatki rzeczowe:						
	pomoce naukowe i mat. piśmienne	1.500					
	opał i światło	4.000					
	inwestycje w nowych szkołach	9.500	15.000	—	15.000	11.250	5.532 24
3	Komorne (z nowymi szkołami)		6.000	—	6.000	4.500	3.366 65
4	Zasilek dla Gimnazjum .		2.000	—	2.000	1.500	—
5	Nieprzewidziane		500	—	500	375	1.334 01
			131.500	25.000	156.500	117.375	103.229 99

W cyfrach powyższych umieszczone są już wydatki na urządzenie i prowadzenie proponowanych przez Magistrat trzech nowych szkół na przedmieściach.

- 1) Zarówno pensje nauczycielstwa, jak stróży, zaokrąglono do całych tysięcy
- 2) Wydatki rzeczowe w budżecie poprzednim liczone były za nisko; dla oddziałów południowych trzeba będzie urządzić oświetlenie gazowe.

DOCHODY.

IV. SZKOL

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały
800 —	262 50
11.372 40	11.250 —
—	11.250 —
3.641 15	37 50
15.813 55	22.800 —

Wydatki.

1. Wydatki na pensje personelu nauczycielskiego wyniosły nieco mniej z tego powodu, iż pierwsza podwyższona według preliminarza pensja wypłaconą została dopiero po zatwierdzeniu budżetu przez Radę Miejską, to jest za czerwiec (kwiecień i maj według starej normy).
2. Wydatki rzeczowe nie dosięgły preliminarza; przedmioty i pomoce naukowe, potrzebne dla normalnego biegu nauki, okazały się w roku bieżącym tak drogie, że zakup ich (w ilości dostatecznej) bardzo znacznie obciążyłyby budżet; nie mogąc tak obciążać Kasy Miejskiej — Magistrat zakupił narazie tylko przedmioty istotnie niezbędne, a zakup reszty odkładał do chwili otrzymania od Ministerstwa zapomogi obiecanej; zapomoga zawiadła i szkoły zostały narazie bez potrzebnych im pomocy naukowych.
4. Gimnazjum Filologiczne stało w roku sprawozdawczym tak dobrze pod względem materialnym, iż wypłacenie mu zapomogi przyznanej okazało się zbytecznym.
5. Przewyżka wskutek nieprzewidzianych reperacji dachów, studzien, jak również wskutek podróżenia szyb.

	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	99.750 —	92.997 09
2	11.250 —	5.532 24
3	4.500 —	3.366 65
4	1.500 —	— —
5	375 —	1.334 01
	117.375 —	103.229 99

DOCHODY.

V. R Z E

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały
15.872	05	18.750
		1

Wpływy.

Dochód nie osiągnął preliminarza, gdyż podwyższone stawki za bicie bydła zastosowane być mogły dopiero po otrzymaniu od b. Prezydum Policji w Łodzi zatwierdzenia budżetu i nowych stawek, co nastąpiło dopiero w dniu 5-ym września.

Samo podwyższenie opłat nie pozwoliłoby nigdy osiągnąć sumy powyższej, gdyby nie to, że po wyjściu okupantów znacznie więcej bito bydła, niż wyznaczony i przestrzegany uprzednio kontyngent (p. odnośne szczegóły w odnośnym ustępie statystyki).

Ż N I A.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano
3.825 —	3.274 —
1.200 —	326 28
75 —	442 —
75 —	528 50
5.175 —	4.570 78

DOCHODY.

V. R Z E

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały	Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwyczaj.		
15.872	05	18.750	25.000	25.000	—	1	Oplaty za bicie bydła
<p>Stawki za bicie bydła zostały znacznie podwyższone, nie stoją one jednak w żadnym stosunku do dzisiejszych cen bydła rogatego i nierogacizny. Do budżetu proponujemy wziąć tylko M. 25.000, zmniejszająca się bowiem stale ilość bydła może uniemożliwić pełne pokrycie kontyngentu.</p>							

Ż N I A.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny	Budżet nadwycz.	Razem	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	Pensje: weterynarza, zarządzającego i stróża .	3.600	1.500	5.100	3.825	3.274
2	Opał i światło. . . .	1.600	—	1.600	1.200	326 28
3	Wydatki rzeczowe . . .	100	—	100	75	442
4	Nieprzewidziane . . .	100	—	100	75	528 50
		5.400	1.500	6.900	5.175	4.570 78

DOCHODY.

V. R Z E

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały
15.872 05	18.750

Wydatki.

1. Pensje wyniosły nieco mniej, niż preliminowano, gdyż podwyżki przyznano dopiero po otrzymaniu z Łodzi zatwierdzonego budżetu.
3. Na sumę tą złożyło się: M. 342 na kupno nowego pasa na miejsce skradzionego, i M. 100 roboty ślusarskie. Do sumy tej dodać należy wartość węgla, smarów etc. wydanych Rzeźni w naturze przez Prowiantownię,—wynosi to—według wykazu Prowiantowni M. 1761.48, czyli razem wydatki Rzeźni wyniosą M. 6332.26.
4. W wydatkach nieprzewidzianych główne miejsce zajmuje reperacja dachu na rzeźni, M. 400, jednorazowo.

	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	3.825 —	3.274 —
2	1.200 —	326 28
3	75 —	442 —
4	75 —	528 50
	5.175 —	4.570 78

DOCHODY.

VI. SZPITAL

Istotnie wplynęło	Na trzy kwartały	
35.769 49	16.425 —	1
12.417 79	6.000 —	2
914 85	75 —	3
5.402 35	12.000 —	4
54.504 48	34.500 —	

Wpływy.

- 1 i 2. Pozycje te byłyby znacznie większe, gdyby nie to, że z chwilą ustąpienia okupantów, i, co za tem idzie, zwolnienie nacisku ze strony naczelników powiatowych na gminy,—te ostatnie zupełnie zaprzestały płacenia rachunków za swoich chorych gminniaków; w ciągu całego miesiąca grudnia z tytułu zwrotu kosztów kuracyjnych Kasa Miejska otrzymała zaledwie M. 999.25. Magistratowi nie pozostało innego wyjścia, jak uprzedzić gminy, iż ostatecznym terminem regulacji rachunków zaległych jest dzień 15-ty lutego 1919, po tej dacie udawać się będziemy na drogę sądową; należność z tytułu powyższego wynosi przeszło sto tysięcy marek.
4. Za wyłożone przez miasto koszty dezynfekcji brudnych mieszkań wpłynęło znacznie mniej, niż preliminowano, a to z tego powodu, iż władze okupacyjne w ostatniej chwili przyznały nam zwrot kosztów tylko za te mieszkania, z których istotnie zabrano chorych do szpitala; dezynfekcja mieszkań brudnych spadła wobec tego całkowicie na barki miasta, przyczyniła się jednak znacznie do zgaśnięcia epidemji.

NICTWO.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano
6.150 —	5.955 90
750 —	— —
7.500 —	8.927 80
11.250 —	6.097 52
40.500 —	11.465 81
4.050 —	758 91
7.500 —	11.075 75
75 —	— —
750 —	3.355 90
14.625	8.403 50
4.500 —	706 75
1.125 —	1.108 —
22.500 —	6.744 —
4.500 —	— —
6.750 —	3.876 53
375 —	2.828 80
24.000 —	10.481 10
156.900 —	81.786 27

DOCHODY.

VI. SZPITAL

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwyczaj.	
35.769	49	16.425	—	21.900	21.900	—	1 Zwrot od gmin za utrzymanie chorych w szpitalu miejskim . . .
12.417	79	6.000	—	8.000	8.000	—	2 Zwrot od gmin za utrzymanie chorych w szpitalu zakaźnym . . .
914	85	75	—	100	100	—	3 Różne wpływy
5.402	35	12.000	—	16.000	—	16.000	4 Zwrot kosztów dezynfekcji 415 mieszkańcom
54.504	48	34.500	—	46.000	30.000	16.000	

NICTWO.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny		Budżet nadzwyczaj.	Razem	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	Pensje: lekarza, zarządzającego i pomocnika zarządzającego	6.000		2.200	8.200	6.150	5.955 90
	Ubezpieczenie lekarza miejskiego	1.000		—	1.000	750	— —
2	Szpital miejski:						
	pensje personelu	10.000				7.500	8.927 80
	wydatki rzeczowe	15.000				11.250	6.097 52
	utrzymanie chorych	54.000				40.500	11.465 81
	opał i światło	5.400				4.050	758 91
	lekarstwa i opatrunki	10.000				7.500	11.075 75
	instrumenty chirurg.	100				75	— —
	wydatki nieprzewidz.	1.000	95.500	—	95.500	750	3.355 90
3	Szpital dla chorób zakaźnych:						
	pensje	19.500				14.625	8.403 50
	wydatki rzeczowe	6.000				4.500	706 75
	komorne	1.500				1.125	1.108 —
	utrzymanie chorych	30.000				22.500	6.744 —
	opał i światło	6.000				4.500	— —
	lekarstwa i opatrunki	9.000				6.750	3.876 53
	nieprzewidziane	500	72.500	—	72.500	375	2.828 80
4	Zakład kąpielowy—pensje, opał, nieprzewidziane			32.000	32.000	24.000	10.481 10
	do budżetu nadzwyczajnego		175.000				
			75.000	75.000	—		
			100.000	109.200	209.200	156.900	81.786 27
<p>Utrzymanie chorych w obu szpitalach w budżecie poprzednim liczone było o wiele za tanio; wobec cen dzisiejszych, a przede wszystkim wobec przepełnienia szpitala — stawkę poprzednią podnieść należy przynajmniej o 50%.</p>							

DOCHODY.

VI. SZPITAL

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały
35.769 49	16.425 —
12.417 79	6.000 —
914 85	75 —
5.402 35	12.000 —
54.504 48	34.500 —

Wydatki.		Na trzy kwartały		Istotnie wydano	
1.	Pensje wypadły nieco niżej, gdyż pomocnik zarządzającego, po załatwieniu zaległej roboty kancelaryjnej, przeszedł na wakujące stanowisko do Magistratu i zarządzający szpitalem pozostał sam.	1	6.150 —	5.955	90
2.	W listopadzie 1917 zapłacono za to ubezpieczenie za rok z góry, w listopadzie 1918 agent się nie zgłosił.	2	750 —	—	—
3.	W szpitalu miejskim panował przez cały rok taki natłok chorych iż nieliczny personel był nieraz przepracowany, wywołało to z konieczności pewne podwyżki (ostatnio przyznano też pewne podwyżki na wniosek Rady Delegatów Robotniczych).	3	7.500 —	8.927	80
7.	Przekroczono wskutek niespodziewanie dużej ilości chorych w ciągu okresu sprawozdawczego, jak również wskutek drożyzny środków leczniczych, a zwłaszcza środków opatrunkowych.	4	11.250 —	6.097	52
		5	40.500 —	11.465	81
		6	4.050 —	758	91
8.	Dotąd starczyły na potrzeby szpitalne, acz z trudem, instrumenty własne; niebawem trzeba będzie na ten cel wyasygnować sumę poważniejszą.	7	7.500 —	11.075	75
		8	75 —	—	—
9.	Kupiono 4 prosiaki za M. 750, pozatem dochodzi słoma, wapno, odręczne kupna różnych drobiazgów etc.	9	750 —	3.355	90
10.	Wobec trwającego przez czas dłuższy zupełnego wygaśnięcia epidemii, prawie całkowity personel tego szpitala zwolniono i w miarę potrzeby powoływano potem siły potrzebne z pośród dawnych pracowników.	10	14.625	8.403	50
		11	4.500 —	706	75
15.	Mniejszy wydatek na lekarstwa tłumaczy się mniejszą frekwencją chorych, niż była przewidywana.	12	1.125 —	1.108	—
		13	22.500 —	6.744	—
4, 5, 6, 11, 13, 14.	Do wydatków, podanych przy tych pozycjach, należy dodać wartość tych produktów żywnościowych, opałowych i oświetlających, które były szpitalom dostarczone w naturze przez Prowiantownię Miejską; według wykazu tej ostatniej czyni to sumę M. 69507.42, a zatem preliminowanym na te sześć pozycji M. 87300 przeciwstawić należy nie M. 25772.99. jak wyżej ale istotną cyfrę wydatków na szpitale—M. 95280.41. Ta przewyżka, stanowiąca 9% preliminarza, jest—jak na warunki okresu sprawozdawczego—zupełnie bagatelna.	14	4.500 —	—	—
		15	6.750 —	3.876	53
		16	375 —	2.828	80
		17	24.000 —	10.481	10
16.	Wydatki te powstały przeważnie z kosztów przewożenia aparatu dezynfekcyjnego do różnych punktów miasta, pozatem z zakupu wapna, pędzli etc.		156.900 —	81.786	27
17.	Do wydatków—M. 10481.10 — doliczyć należy wartość wydane-go przez Prowiantownię węgla, mydła, etc. w sumie M. 10581.80, uczyni to faktyczny wydatek na utrzymanie kąpeli ludowych M. 21062.90. Nieosiągnięcie preliminarza objaśnić można tem, że kąpiele te były czynne przez czas dłuższy po 2—3 dni w tygodniu, co znacznie zmniejszało wydatki rzeczowe.				
	Wszystkie rachunki za szpitale sprawdzane są przed wyasygnowaniem przez p. p. Kuratorów szpitala, p. Al. Landsberga, i Em. Goldmana.				

DOCHODY.

VII. DOBRO

Istotnie wpłynęło	Na trzy kwartały	
40.000 —	45.000 —	1
7.580 15	75 —	2
47.580 15	45.075 —	

W p ł y w y.

1. Wypłacono nam dotychczas dwie raty, po marek 20.000 każda, trzecia rata zalega.
2. Wpływy te składają się przeważnie z dwóch pozycji: a) opłaty za korzystanie z Przychodni Miejskiej (2665 porad lekarskich) M. 1814.50; b) przez pewien czas kuchnia ludowa, utrzymywana przez Radę Miejscową Opiekuńczą równoległe do kuchen miejskich, była zamkniętą z powodu braku produktów;—wówczas Rada Opiekuńcza kupowała obiady w miejskiej kuchni katolickiej i płaciła za nie gotówką (2446 marek); pozatem dochodzą wpływy od gmin za utrzymanie ich sierot w przytulku i inne.

CZYNNOŚĆ.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano
4.500 —	9.543 36
4.500 —	9.689 51
15.000 —	9.081 94
750 —	3.189 08
750 —	2.165 80
18.750 —	20.148 —
75.000 —	42.543 40
119.250 —	96.361 09

DOCHODY.

VII. DOBRO

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwycz.		
40.000	—	45.000	—	60.000	—	60.000	1	Zapomoga od Sejmiku Łódzkiego
7.580	15	75	—	100	100	—	2	Zwroty i wpływy nieprzewidziane
47.580	15	45.075	—	60.100	100	60.000		

Zapomoga z Sejmiku p. Budżet Nadzwyczajny.

CZYNNOŚĆ.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny	Budżet nadzwycz.	Razem	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	Ambulatorjum dla chorych przychodzących .	6.000	—	6.000	4.500	9.543 36
2	Utrzymanie chorych w szpitalach zamieszco- wanych	6.000	—	6.000	4.500	9.689 51
3	Koszt utrzymania bied- nych, dzieci i lekar- stwa w Ambulatorjum	10.000	10.000	20.000	15.000	9.081 94
4	Pogrzeby	1.000	—	1.000	750	3.189 08
5	Nieprzewidziane	1.000	—	1.000	750	2.165 80
6	Zapomoga miejska na dzieci rezerwistek . .	—	25.000	25.000	18.750	20.148 —
7	Utrzymanie kuchen . .	—	100.000	100.000	75.000	42.543 40
		24.000	135.000	159.000	119.250	96.361 09
<p>Wskutek przeniesienia ciężaru utrzymania kuchen na barki gmin wyznaniowych z budżetu poprzedniego wypadają pozycje następujące:</p> <p>pensje personelu 9.800 wydatki rzeczowe 6.000 zapomogi 240.000 komorne 1.240 opał i światło 8.000</p> <p>265.040 m.</p> <p>a że gminom wypłacić wypadnie około</p> <p>100.000 m.</p> <p>oszczędność wynosi</p> <p>165.000 m.</p> <p>Zamiast pozycji «Lekarstwa dla biednych» podano tu «Ambulatorjum», w którym pp. lekarze udzielać będą porad, a specjalny felczer przygotowywać i wydawać lekarstwa proste, oraz kartki do aptek na lekarstwa ważniejsze.</p>						

CZYNNOŚĆ.

WYDATKI.

Wydatki.

1. Przychodnia kosztowała bardzo drogo wskutek nieprzewidzianie wielkiego napływu chorych (2665 porad) i, co za tem idzie, ogromnej liczby recept do zapłacenia. Jeżeli nawet uwzględnić nieprzewidziany w dochodach wpływ za porady (M. 1814.50), to i tak otrzymamy poważną przewyżkę wydatków (o M. 3228.80 ponad preliminarz), którą jedynie celowość tej instytucji i ogromne oddawane przez nią usługi usprawiedliwić mogą.
2. Utrzymanie chorych w szpitalach kosztowało dużo, gdyż Magistrat trzymał się innej taktyki niż gminy, i wszelkie nadsyłane mu rachunki, po sprawdzeniu i ustaleniu przynależności chorego do Tomaszowa, bezzwłocznie płacił. Zaległości Kasy Miejskiej z tego tytułu są bardzo niewielkie.
4. Pogrzeby kosztowały bardzo drogo z powodu dużej ilości nieboszczyków i znacznego podrożenia trumien.
5. W rubryce tej umieszczone są wydatki na utrzymanie miejskiego przytułku dla wędrowców i bezdomnych, plus wydane przez Prowiantownię towary o wartości M. 950.60.
6. W sumie tej mieści się już M. 1452, rata styczniowa, wypłacona przed świętami, powinno więc być właściwie M. 18696.
7. Do podanych tu wydatków gotówkowych należy doliczyć jeszcze wartość produktów, wydanych przez Prowiantownię w tym czasie kiedy kuchnie prowadzone były jeszcze przez Magistrat; daje to sumę M. 16395.50, a więc kuchnie kosztowały Kasę Miejską w istocie M. 88938.90. Ponieważ na kwartał przyszły dojdzie do tej sumy tylko M. 18000,—przekroczenie preliminarza będzie bardzo niewielkie.

Na trzy
kwartały

Istotnie
wydano

1	4.500 —	9.543 36
2	4.500 —	9.689 51
3	15.000 —	9.081 94
4	750 —	3.189 08
5	750 —	2.165 80
6	18.750 —	20.148 —
7	75.000 —	42.543 40
	119.250 —	96.361 09

DOCHODY.

VIII. BUDOW

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały		
—	—	75	—	1
3.000	—	1.875	—	2
3.000	—	1.950	—	
<hr/>		<hr/>		

W p ł y w y.

2. Kartofle z placu Rodego nie były przez Magistrat zebrane z pola, z powodu wielkich kosztów dozoru do czasu wykopania, ale ryczałtem sprzedane na polu.

NICTWO.

WYDATKI.

Na trzy kwartały	Istotnie wydano	
2.250 —	17.561	10
375 —	435	—
975 —	—	—
3.600 —	17.996	10

DOCHODY.

VIII. BUDOW

Istotnie wpłynęło		Na trzy kwartały	Razem	Budżet zwyczajny	Budżet nadzwycz.		
—	—	75	100	100	—	1	Różne wpływy nieprzewidziane .
3.000	—	1.875	2.500	—	2.500	2	Zbiór kartofli z Placu Rodego .
3.000	—	1.950	2.600	100	2.500		
<hr/>		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>		

NICTWO.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny	Budżet nadzwycz.	Razem	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	Poprawa bruków ulicznych	3.000	—	3.000	2.250 —	17.561 10
2	Studnie miejskie	500	—	500	375 —	435 —
3	Sadzenie kartofli na placu Rodego	—	1.300	1.300	975 —	— —
		3.500	1.300	4.800	3.600 —	17.996 10

DOCHODY.

VIII. BUDOW

Istotnie wplynęło	Na trzy kwartaly
—	75
3.000	1.875
3.000	1.950

Wydatki.

1. W pozycji tej mieści się: a) M. 9000, wypłacone p. M. L. Kir-szenbaumowi za drzewo, wzięte w swoim czasie z jego tartaku do reperacji mostu na Wolbórcze, b) M. 4528.50, wydane na urządzenie cmentarza wojskowego za miastem i przeniesienie tam zwłok, pogrzebanych na dwóch małych cmentarzach wewnątrz miasta. Wydatek powyższy miał być Kasie Miejskiej przez b. władze Okupacyjne zwrócony; wskutek ustąpienia okupantów ro-boty przy nowym cmentarzu zostały przerwane, należność ta prawdopodobnie przepadnie (interpelowana przez Magistrat Kasa Sejmiku Łódzkiego z powodu braku pieniędzy odmówiła zwrotu); dla miasta pozostanie jedynie ta korzyść, że pozbył się ze środka miasta dwóch cmentarzy, co ze względów sanitarnych bardzo było pożądanem.
3. Obliczyć szczegółowo koszt sadzenia ziemniaków na Placu Ro-dego byłoby bardzo trudno, gdyż cała robota wykonana była przy pomocy ludzi i koni z Prowiantowni; ta ostatnia w zestawieniu swem nie podaje również ilości kartofli, jakie do sadzenia były użyte. Przybliżony czysty zysk wynieść może (nie licząc robo-cizny) około 2000 marek.

	Na trzy kwartały	Istotnie wydano
1	2.250 —	17.561 10
2	375 —	435 —
3	975 —	— —
	3.600 —	17.996 10

DOCHODY.

IX. APRO

Budżet zwyczajny	Budżet nadzwycz.	Razem		
—	2.752.000	2.800.000	1	Ze sprzedaży:
—	1.000			mąki, kaszy etc. 1.400.000
—	47.000		2	kartofli 300.000
		2.800.000	3	węgla i drzewa 275.000
				soli 165.000
				papierosów 612.000
	2.800.000	2.800.000		Różne drobne zyski
				Uchwalona podwyżka zysku

WIZACJA.

WYDATKI.

		Budżet zwyczajny	Budżet nadzwycz.	Razem
1	Zarząd:			
	pensje urzędników i stałych pracowników, bez dodatku drożyznianego	19.000		
	wydatki rzeczowe	12.000		
	komorne	6.000		
	furmanki i robocizna	50.000		
	opał i światło	1.000		
	karty żywnościowe	12.000		
			100.000	100.000
2	Zakup:			
	mąki, kaszy, cukru etc.	1.200.000		
	kartofli	300.000		
	węgla i drzewa	250.000		
	soli	150.000		
	papierosów	600.000		
			2.500.000	2.500.000
3	Asekuracja zapasów Prowiantowni		1.500	1.500
4	6% od zaległych rachunków Centrali Zbożowej		10.000	10.000
5	Wydatki nieprzewidziane		1.500	1.500
			2.613.000	2.613.000

Ponieważ Prowiantownia wpłaca do Kasy Miejskiej jedynie sumy większe, przepełniające jej kasę bez podania każdorazowo, za jaki produkt daną sumę przekazuje, nie możemy tu przeprowadzić paraleli jak wyżej i dlatego podajemy w dalszym ciągu szczegółowy bilans Prowiantowni, sporządzony na dzień 31-szy grudnia 1918 r.

Sprawozdanie Prowiantowni Miejskiej,

za czas od 1-go kwietnia do 31-go grudnia 1918 roku.

L.	P R O D U K T Y	Wydano na zakup produktów żywn. + remanent z 1/IV 1918		Wpłynęło ze sprzedaży prod. żywn. + wydatki dla Instytucji Miejsk.	
		M k.	f g.	M k.	f g.
1	Kartofle	154102	35	155857	15
2	Cukier	379287	34	405302	50
3	Mąka żytnia	552739	61	656421	75
4	Węgiel	185857	48	217177	27
5	Drzewo	63728	65	21940	—
6	Mąka pszenna	15197	45	9145	26
7	Kasza	21580	24	32826	23
8	Papierosy	420123	60	436352	84
9	Sól	147611	21	129449	03
10	Mydło	9569	65	8992	95
11	Soda	1366	55	1729	25
12	Smola	991	50	318	70
13	Papa	6118	75	7568	—
14	Nafta	1013	12	1118	50
15	Karbid	1015	80	131	90
16	Skóra	6660	—	8418	50
17	Bielizna	2970	—	2970	—
18	Oliwa	2884	30	3186	09
19	Otręby	2823	50	3459	80
20	Manna	213	70	308	60
Do przeniesienia .		1975854	80	2102674	32

L.	P R O D U K T Y	Wydano na zakup produktów żywn. + rezydent z 1/IV 1918		Wpłynęło ze sprzedaży prod. żywn. + wydatki dla Instytucji Miejsk.	
		M k.	fg.	M k.	fg.
	Z przeniesienia .	1975854	80	2102674	32
21	Cebula	328	35	390	10
22	Herbata	405	—	448	50
23	Sucharki	880	50	880	50
24	Wino	895	—	105	—
25	Kawa	627	—	663	50
26	Marchew	319	—	394	90
27	Pietruszka	336	—	345	50
28	Chleb	6660	56	6740	09
29	Buraki	59	70	59	70
30	Mięso	9534	—	9534	—
31	Jajka	29	08	29	08
32	Cykorja	1264	20	1554	75
33	Towary w sklepach miejskich .	402607	46	401255	96
34	Słonina	19077	50	21677	75
35	Wydział kartofli	2198	50	30691	65
36	Mąka kartoflana	4663	—	23118	60
37	Sklepy miejskie	4734	14	14281	43
38	Utrzymanie bydła	695	30	1348	10
39	Artykuły drobne, (świece, zapalki, szpagat, miotły etc.)	3896	21	3511	90
		2435065	30	2619705	33

Zestawienie rachunków.

		WINIEN:		M A:	
		Mk.	fen.	Mk.	fen.
1	Rachunek towarów	2435065	30	2619705	33
2	Administracja i Straty:				
	Wydział kartkowy . Mk. 17064. 10				
	Worki " 4016. 82				
	Wydatki ogólne " 8685. 26				
	Procenta " 690. 14				
	Straty na towarach " 48433. 55				
	Utrzymanie koni " 18063. 87				
	Robocizna i pensje " 25887. 11	122840	85		
3	Kasa	4388	79		
4	Oddział węglowy (należność prowiant.)	19799	30		
5	Prezydjum Policji (za sól)			50554	—
6	Centrala zbożowa (za mąkę)			40166	86
7	Magistrat (należy się prowiantowni na 1/I 1919 r.)	128331	95		
		2710426	19	2710426	19
		Aktywa:		Pasywa:	
1	Kasa (gotówka)	4388	79		
2	Wartość remanentu z dnia 1-go stycz- nia 1919 r.	123353	86		
3	Oddział węglowy (wierzyciel)	19799	30		
4	Magistrat (wierzyciel)	128331	95		
5	Prezydjum Policji			50554	—
6	Centrala zbożowa			40166	86
7	Zysk			185153	04
		275873	90	275873	90

Obrachunek Magistratu z Prowiantownią Miejską.

za czas od 1-go kwietnia do 31-go grudnia 1918 roku.

		W I N I E N		M A	
		Mk.	fen.	Mk.	fen.
1	Należność z Prowiantowni (saldo) z 1-go kwietnia 1918 roku . . .	315961	83		
2	Wydatki na zakup produktów żywnościowych etc.	1641544	39		
3	Wpływy z produktów żywnościowych etc.			1910029	33
4	Wpłata za kartofle (zaksięgowana w depozytach).			29364	--
5	Instytucje:				
	Kuchnia żydowska . Mk. 16383.37				
	„ katolicka . „ 21638.35				
	„ ewangelicka „ 8373.78				
	Przytułek nocny . „ 950.60				
	Kąpiele ludowe . . „ 10581.80				
	Dezynfekcja . . . „ 116.40				
	Rzeźnia. „ 1761.48				
	Policja polowa . . „ 270.—				
	Biuro nędzy wyjątk. „ 796.61				
	Szpitala „ 69507.42				
	Org. Wojskowa . . „ 3552.95				
	Różne dostawy . . „ 16411.08				
	Mk. 150343.84				
	Węgiel i drzewo dla urzędników. . . Mk. 3899.—			146444	84
6	Należy się Prowiantowni (saldo) na 1-go stycznia 1919 roku . . .	128331	95		
		2085838	17	2085838	17

Remanent Prowiantowni w dniu 31-y m grudnia 1918.

1.	Otręby	1018 funt.	po 10 fen.	Mk.	101.80
2.	Papa	10 rolek	„ 10 Mk.	„	100.—
3.	Nafta	21 ¹ / ₂ funt.	„ 1 Mk.	„	21.50
4.	Wino (dla chorych).	157 butel.	„ 5 Mk.	„	785.—
5.	Kawa (zbożowa)	44 funt.	„ 1 Mk.	„	44.—
6.	Mąka pszenna	23449 funt.	„ 50 fen.	„	11724.50
7.	Cukier	3009 ¹ / ₄ funt.	„ 2.50 Mk.	„	7523.12
8.	Mydło w skrzynkach	23 ¹⁸ / ₂₀₀ funt.	„ 30 Mk.	„	697.20
9.	„ 5 ft.	5 funt.	„ 10 Mk.	„	50.—
10.	„ szare	271 funt.	„ 2 Mk.	„	542.—
11.	„ w kawalkach	911 kaw.	„ 10 fen.	„	91.10
12.	Smola	2632 funt.	„ 20 fen.	„	526.40
13.	Kasza	4702 funt.	„ 50 fen.	„	2351.—
14.	Cykorja	99 ¹ / ₂ funt.	„ 1 Mk.	„	99.50
15.	Mąka żytnia	22 funt.	„ 32 fen.	„	7.04
16.	Soda	35 funt.	„ 1 Mk.	„	35.—
17.	Słonina (nadpsuta)	8 ¹ / ₂ funt.	„ 1 Mk.	„	8.50
18.	Mąka kartoflana	620 funt.	„ 30 fen.	„	186.—
19.	Węgiel (miał)	1600 korey	„ 7 Mk.	„	11200.—
20.	Drzewo	2094 ¹ / ₂ metra	„ 20 Mk.	„	41890.—
21.	Sól.	220456 funt.	„ 20 fen.	„	44091.20
22.	Świece	132 funt.	„ 2 Mk.	„	264.—
23.	Zapałki	95 paczek	„ 1 Mk.	„	95.—
24.	Ocet	172 kwarty	„ 2 Mk.	„	344.—
25.	Szpagat	17 funt. i 53 kłębki	„	„	530.—
26.	Miotły	46 sztuk	„	„	46.—

Mk. 123353.86

Statystyka.

Majątek miasta.

Nieruchomy majątek miasta Tomaszowa składa się z następujących zabudowań i gruntów:

- 1) szpital miejski z dwumorgowym ogrodem,
- 2) 9 baraków drewnianych dla izolowania chorych, podejrzanych o choroby zakaźne,
- 3) rzeźnia miejska (położona na placu miejskim «Glinianki 16»);
- 4) jatki, składające się z 10 sklepów dla sprzedaży mięsa, przy ul. Rzeźniczej,
- 5) szkoła miejska, przy ul. Pilicznej № 3,
- 6) ogrody, place, grunty orne i łąki:
 - a) plac przy straży ogniowej, przeznaczony pod budowę Magistratu,
 - b) ogród publiczny przy poczcie,
 - c) park miejski imienia dr. Rodego,
 - d) ogródek przy zbiegu ulic Warszawskiej i Tekli,
 - e) plac zwany «Strzelnicą» przy ulicy Pilicznej,
 - f) plac zwany «Borek» przy ul. Krzywej,
 - g) 101 placów wydzierżawionych na lat 3 pod uprawę, a mianowicie: place № № 184, 199, 231, 232, 233, 234, 235, 236, ogrody № № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 102, 193, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 281, 237, 238, 239, 240, plac № 281, 282, 296, 298, 301, 381, 390, 393, 397, 398, 400, 401, 420, 423, 424, 429, 441, 399, 243, 250, 260, 261, 262, 294, 295, 459, 27, Glinianki 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, dawna Łąka № 19, plac «E» po dawnej rzeźni.

- h) 15 placów, pozostawionych pod zagonki dla robotników, a mianowicie № № 127, 128, 8, 9, 10, 11, 12, 189, 275, 276, 283, 284, 285, 286, 287.
- i) 8 odcinków łąki nad Wolbórką, pozostawionych na używalność koni miejskich, a mianowicie № № 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23,
- j) tak zwane «Grunty dla burmistrza i sług miejskich», według protokołu regulacji miasta z dnia 14-go maja 1845 r., składające się z dwóch kawałków o przestrzeni: 4 morgi 173 pręty i 2 morgi 168 prętów 56 stóp kwadr.; grunty te są od szeregu lat dzierżawione przez p. O. Knothego.

Oprócz powyższych nieruchomości bezspornych, miasto rości sobie obecnie prawo do szpecącej środek rynku ohydnej architektonicznie cerkwi prawosławnej i do budynku, w którym przed wojną mieściła się szkoła cerkiewna, postawionego na wymuszonym od miasta placu miejskim. Spornym jest również tytuł własności gmachu dawnej szkoły Aleksandryjskiej, do którego rości sobie prawo również i gmina ewangelicka.

Nie ustalonym jest dotąd tytuł posiadania tak zwanych «Gruntów poczthalterji», zapisanych ongi przez dziedzica dóbr Tomaszowskich na używalność poczthalterji; z gruntów tych, w myśl aktu nadawczego, przysługuje kasie miejskiej czynsz wieczysty w wysokości 30 rb. rocznie. Do gruntu tego rości sobie prawa ostatni poczthalter, który jeszcze przed wojną usiłował wy dostać na te grunta i łąki konsens od Magistratu; sprawa oparła się o Senat, który odrzucił pretensje poczthaltera, przyznając słusność Warszawskiemu Okręgowi Pocht i Telegrafów, który o grunta się upominał. Na terytorjum tym, od frontu przy ul. Pałacowej, znajduje się dom murowany, mieszczący i obecnie biura poczty;—jak również różne zabudowania gospodarze.

Ruchomy majątek Magistratu składa się z urzędzeń wewnętrznych instytucji miejskich; wartość tych ruchomości przez wojnę znacznie się zmniejszyła: tyczy się to zwłaszcza zasobów szpitalnych, niegdyś bardzo bogatych, a obecnie przez wojska przechodzące sprowadzonych do ostatecznego minimum.

N. B. Wartość nieruchomego majątku miasta, według orzeczeń Komisji Budowlanej z dni 15-go i 17-go stycznia 1919, wynosi M. 1.479.000 (p. od-

nośny wykaz szczegółowy; w wykazie tym Komisja opuściła przez pomyłkę wartość 9 baraków szpitalnych, wynosi ona około 45.000 marek). Wartość ruchomości — według orzeczenia tejże Komisji — wynosi w przybliżeniu M. 121.000, ogólna więc wartość majątku miasta Tomaszowa wynosi — licząc bardzo ostrożnie, M. 1.600.000 + wartość baraków.

P r o t o k o ł

posiedzenia Komisji Budowlanej przy Magistracie m. Tomaszowa-Mazowieckiego w dniu 15-ym stycznia 1919 r.

Punkt 2. Szacowanie majątku miejskiego.

- a) grunta miejskie postanowiono oszacować na najbliższem posiedzeniu po przedstawieniu dokładnego rejestru gruntów i placów,
- b) rzeźnia miejska, przedwojenną cenę realną, wynoszącą rb. 40000, zwiększoną o 25°/_o wskutek przyrostu wartości t. j. razem 50000 rb. uznać w obecnych warunkach równoważną sumie M. 250000 (przedwojenny rubel = obecnym 5 markom),
- c) szkoła miejska (przedwojenna cena 25000 rb.) oszacowano na marek 125000.,
- d) szpital miejski, (przedwojenna cena budynków rb. 60000 + 2 morgi placu 20000 rb. razem 80000 rb.) = 400000 mk.,
- e) jatki miejskie 50000 marek,
- f) była szkoła Aleksandryjska — ?
- g) budynek gminy prawosławnej — ?

Przy szacowaniu majątku miejskiego nie uwzględniono wartości ruchomej.

P r o t o k o ł

posiedzenia tejże Komisji w dniu 17-ym stycznia 1919 r.

1) plac pod Magistrat	Mk.	50000.—
2) ogród publiczny przy poczcie	„	50000.—
3) plac im. Rodego	„	60000.—
4) plac przy zbiegu ulic Warszawskiej i św. Tekli	„	3000.—
do przeniesienia		Mk. 163000.—

	Z przeniesienia	Mk.
5) «Strzelnica» przy ul. Pilicznej	„	163000.—
6) «Borek»	„	50000.—
7) place, morgi: № № 184, 199, 234, 2, 35, 236, 232, 233, 231	„	20000.—
8) place № № od 1—7, od 13—15	„	40000.—
9) „ № № od 16—26	„	25000.—
10) „ № № od 27—39	„	60000.—
11) „ № № 102—103	„	70000.—
12) „ № № 268—274	„	5000.—
13) „ № № 237—240 (szpital)	„	25000.—
14) „ № № 281, 282, 296, 298, 301	„	— —
15) „ № № 381, 390, 393, 397, 398, 400, 401, 399.	„	15000.—
16) „ № № 420, 423, 4, 24, 429, 441,	„	45000.—
17) „ № № 295, 294	„	15000.—
18) „ № 459 i «Glinianki» № 1-17, dawna Łąka № 19	„	6000.—
19) „ «E» po dawnej łaźni	„	40000.—
20) 15 placów pod zagonki dla robotników	„	10000.—
21) łąki nad Wolbórką	„	40000.—
22) place dla użytku burmistrza i służby	„	5000.—
		20000.—
	<u>R a z e m</u>	<u>Mk. 654000.—</u>

M a j ą t e k r u c h o m y :

1) rzeźnia, szkoła, szpital i biura Magistratu	Mk.	121000.—
--	-----	----------

Z e s t a w i e n i e .

1) rzeźnia	250000.—	mk.
2) szkoła	125000.—	„
3) szpital	400000.—	„
4) jatki	50000.—	„
5) place	654000.—	„
6) ruchomości	121000.—	„

R a z e m 1600000.— mk.

Komisja Budowlana przy Magistracie Tomaszowskim.

P o l i c j a .

Na początku roku 1918 personel policji Tomaszowskiej składał się z jednego komisarza, jednego wachmistrza, 6 rewirowych i 21 posterunkowych, razem 29 osób, oraz 8 urzędników biurowych.

Pracownicy policji otrzymywali bardzo niskie wynagrodzenie, dlatego też działalność ich (pod kierunkiem niemieckiego komisarza) pozostawiała wiele do życzenia; obecnie, po przejęciu policji przez Rząd Polski, stosunki zmieniły się zasadniczo. Obecnie personel policji państwowej składa się z komisarza, podkomisarza, 3 sierżantów, 13 podoficerów, 64 szeregowców. Personel biurowy: 1 urzędnik pierwszej klasy, jeden drugiej i 6 trzeciej,—razem 90 osób. Szeregowcy pełnią służbę na 3 zmiany (po 8 godzin dziennie).

Ponieważ komisarz niemiecki nie prowadził statystyki swej działalności, nie możemy tu zobrazować działalności biura w ciągu całego roku 1918; podajemy jedynie cyfry za grudzień 1918 r., rzucające pewne światło na zadania i działalność policji obecnej.

Działalność biurowa w grudniu 1918 roku.

Wpłynęło papierów			Wydano dowodów tymczasowych	Spisano protokołów administracyjnych								
				Spisano			Załatwiono			Pozostało		
Wpłynęło	Załatwiono	Pozostało		Sani-tarnych	Handlo-wych	na sumę	Sani-tarnych	Handlo-wych	na sumę	Sani-tarnych	Handlo-wych	na sumę
630	580	50	225	87	21	1575 marek	5	17	190 marek	82	4	1385 marek

Protokoły policyjne w grudniu 1918 roku.

Spisano protokołów	Z tej liczby skierowano					KATEGORJE PRZESTĘPSTW													Wykryto przestępców	
	Do Sadu Pokoju	Do prokuratora	Do Sędziego Śledczego	Do akt	Kradzież z włamaniem	Kradzież bez włamania	Usiłowanie kradzieży	Morderstwo	Oszustwo	Paseństwo	Przywłaszczenie	Rabunek	Opór władzy	Wykrycie gorzelni	Zakłócenie spokoju	Różne	Sprawców kradzieży	Sprawców morderstwa		
132	66	35	17	14	32	40	4	1	10	5	7	3	4	6	1	19	42	1		

Działalność biura adresowego w grudniu 1918 roku.

Ilość mieszkańców na 1-go grudnia 1918 r.	Przybyło w grudniu 1918 r.	Ubyło w grudniu 1918 r.	Pozostaje mieszkańców na 1-go stycznia 1919 r.
31395	961	143	32213

Działalność biura obyczajowego w grudniu 1918 roku.

W dniu 1 grudnia 1918 r. było prostytutek	W grudniu 1918 r. przybyło	W grudniu 1918 r. ubyło	W grudniu 1918 r. zachorowało	Na 1 stycznia 1919 r. pozostało prostytutek
14	7	3	4	18

Praca policji Tomaszowskiej była naogół nadzwyczajnie trudną, a to z następujących powodów: 1) miasto wciśnięte było klinem pomiędzy granice byłej okupacji austriackiej (ziemie Piotrkowska i Opoczyńska) z jednej strony, a powiat Rawski z drugiej strony, co ze względów technicznych utrudniało, a niejednokrotnie uniemożliwiało skuteczne ściganie przestępców; 2) pracy rzezimieszków sprzyjały skutecznie ciemności na ulicach miasta, przez cały bowiem rok latarnie miejskie, z powodu braku węgla w Gazowni, nie funkcjonowały; 3) pracę policji utrudniała wreszcie wielka rozciągłość miasta, obejmującego po dołączeniu wsi okolicznych trzysta trzydzieści kilka włók powierzchni, co—przy braku telefonów—uniemożliwiało szybką sygnalizację przestępstw.

Szkolnictwo.

Na początku roku 1918 funkcjonowało w Tomaszowie 8 szkół miejskich początkowych o 43 oddziałach. Ze szkół tych korzystało 2184 dzieci obojga płci, a mianowicie: 986 chłopców i 1198 dziewcząt.

Pod względem wyznaniowym szkoły dzieliły się na trzy grupy: 3 szkoły katolickie o 18 oddziałach i 1012 dzieciach, 3 szkoły żydowskie o 17 oddziałach i 714 dzieciach, i wreszcie 2 szkoły ewangelickie o 8 oddziałach i 458 dzieciach.

Językiem wykładowym w szkołach katolickich i żydowskich był polski, w szkołach ewangelickich—niemiecki.

Z powodu braku środków na urządzenie potrzebnej ilości sal szkolnych, gdy obiecana pomoc rządowa zawiodła zupełnie, 18 oddziałów pracować musiało w godzinach popołudniowych.

Zaledwie jedna szkoła (o 11 oddziałach) mieści się w budynku miejskim, pozostałe w lokalach wynajętych, często niezupełnie odpowiednich.

Nauczycielstwo składało się z 8 kierowników, 17 nauczycieli przedpołudniowych i 18 popołudniowych, w tym 14 nauczycieli i 29 nauczycielek. W początku roku kierownicy otrzymywali miesięcznie od 180,50 mk. do 282 marek, nauczyciele przedpołudniowi M. 130,50, a popołudniowi M. 72 miesięcznie.

W końcu roku 1918 Tomaszów posiadał:

5 szkół katolickich	o 23 oddziałach i 1390 dzieciach;
3 „ żydowskie	„ 17 „ i 737 „
2 „ ewangelickie	„ 8 „ i 434 „

razem 10 szkół. miejskich o 48 oddziałach i 2561 dzieciach

z ilości powyższej 28 oddziałów przedpołudniowych i 20 oddziałów popołudniowych.

Pensje nauczycielstwa w ciągu roku wzrosły na M. 342 do M. 512 dla kierowników, oraz na M. 250 miesięcznie dla nauczycieli przed i popołudniowych. W pensji kierowników zawarte są już dodatki za mieszkanie, opał i światło, nauczycielstwo pozostałe otrzymywało jedynie powyższą pensję.

Opiekę nad szkołami miejskimi sprawuje Dozór Szkolny, składający się z 13 osób, pod przewodnictwem p. inż. K. Billewicza przy pomocy trzech opiekunów Szkolnych, dla każdej grupy wyznaniowej po jednym. Opiekę lekarską wykonywał lekarz szkolny dr. Warszawski.

Poza szkołami miejskimi—w styczniu 1918 r. Tomaszów posiadał:

1) Gimnazjum Filologiczne, 8-io klasowe, koedukacyjne, o 325 uczniach, i uczenicach utrzymywane przez własną Radę Opiekuńczą, składającą się prawie wyłącznie z tutejszych przemysłowców; prezes p. Al. Landsberg.

Gimnazjum to powstało z przekształcenia byłej 7-io klasowej szkoły handlowej; czynne były wszystkie ośm klas; kierownik - p. inż. Pokrzywnicki. 2) Gimnazjum żeńskie 7-io klasowe prywatne, p. A. Weichselfiszowej o 185 uczenicach. 3) 4-ro klasowe progimnazjum koedukacyjne żydowskie «Hatchijah» o 121 uczniach i uczenicach. 4) 4-ro klasowa pensja prywatna żeńska p. Kuroszówny o 82 uczenicach.

Na jesieni roku 1918 przybyły miastu uczelnie następujące:

1) Wyższa Szkoła Realna, ośmioklasowa, o równoległych oddziałach męskich i żeńskich, unieszczonej w oddzielnych gmachach; narazie otwarto tylko 3 klasy i wstępną, obejmujące 250 uczni i uczenie; właściciel szkoły — Towarzystwo Wyższej Szkoły Realnej w Tomaszowie, — składające się z zainteresowanych osób z całego miasta, które złożyły drogą składek dobrowolnych fundusz, niezbędny dla uruchomienia uczelni—prezes p. Ignacy Adamski; kierownik dr. E. Kiernożycki. 2) Kursy uzupełniające dla młodzieży rzemieślniczej, utrzymywane przez Miejscowe Koło Polskiej Macierzy Szkolnej, subsydjowane przez Ministerstwo Oświaty; kursy te działalności swej jeszcze nie zaczęły z powodu niedostatecznej ilości kandydatów; 3) seminarjum nauczycielskie męskie, dotąd, niestety, z powodu nieprzybycia kierownika, nie funkcjonujące; odpowiedni lokal został przez Magistrat w swoim czasie wynajęty i przygotowany.

Poza uczelniami średnimi i początkowymi miasto posiada 5 ochron, utrzymywanych przez miejscową Radę Opiekuńczą; ochrony te przytulają 375 dziatwy płci obojej; w ochronach tych dziatwa otrzymuje naukę początkową, — dostarczany ma również skromny posiłek z kuchni tejże Rady Opiekuńczej.

Miejscowe Koło Polskiej Macierzy Szkolnej zorganizowało szereg odczytów popularnych bezpłatnych, przeważnie z dziedziny historii Polski.

R z e z n i a .

Wyznaczony przez byłe władze okupacyjne kontyngent mięsa dla Tomaszowa wynosił tygodniowo: 28 sztuk bydła, 18 sztuk nierogacizny, 10 cieląt; owce, kozy i konie bez ograniczenia ilości.

Na skutek tych ograniczeń, przez cały 1918 rok, na potrzeby 32-tygodniowego miasta, zabito w rzeźni miejskiej wszystkiego 1267 sztuk bydła, 322 cielęta, 796 sztuk nierogacizny, 446 owiec i 32 kozy, a z ilości tych 255 sztuk bydła, 39 cieląt i 278 wieprzy już po wyjściu okupantów.

Liczyby powyższe wskazują jasno, że ilość kontyngentowa na potrzeby miasta starczyć nie mogła; ludność uciekać się musiała do uboju potajemnego, jak również do przemykania mięsa i słoniny z sąsiedniego powiatu Opoczyńskiego; przemykanie to 8 osób przypłaciło śmiercią, a niepomierne większa ilość ranami postrzałowymi lub chorobami z przeziębienia.

W rezultacie — cena mięsa dochodziła do 6 marek za funt wołowiny lub cielęciny, do 7 marek za funt wieprzowiny i do 12 marek za funt słoniny.

Chorób epidemicznych u bydła i nierogacizny nie zanotowano.

Parokrotna rekwizycja koni odbiła się bardzo niekorzystnie na rozporządzalnej sile pociągowej w mieście, ilość koni spadła do minimum (przed wyjściem okupantów liczono w mieście zaledwie 154 koni). Dlatego też podwoły, do których uciekać się musiał Magistrat dla sprowadzania produktów żywnościowych i węgla ze stacji kolejowej, były poważnym ciężarem dla ludności miejskiej, pomimo stosunkowo wysokich stawek przewozowych (początkowo 10 fenigów, a w końcu 20 od puda za odległość dwukilometrową).

Podobnie szkodliwymi były rekwizycje krów. Przeciwnie ostatniej (na początku maja 1918 r.) burmistrz przedsięwziął dla dobra ludności następujące kroki obronne: po otrzymaniu zawiadomienia, że Tomaszów odstawić ma 3638 kg. mięsa czyli 16 sztuk bydła, burmistrz wezwał właścicieli krów do dobrowolnego opodatkowania się po 100 marek od krowy (cielęta do roku były wolne od opłaty); za otrzymane tą drogą pieniądze powołana ad hoc komisja zakupiła potrzebną ilość bydła w okolicy, bydło to odstawiono, otrzymaną równowartość oraz pozostałe od zakupu pieniądze podzielono proporcjonalnie między udziałowcami tej akcji obronnej. W rezultacie ani jedna sztuka bydła nie została z miasta zabrana, a koszt tej asekuracji wzajemnej, po pokryciu wydatków na żywienie i prowadzenie bydła, wyniósł zaledwie po marek 48 od krowy.

Szpitalnictwo.

W ciągu roku 1918 miasto utrzymywało dwa szpitale: szpital miejski, mieszczący się w gmachu własnym, i szpital dla chorób zakaźnych, umieszczony w domu wynajętym i dziewięciu barakach miejskich.

Szpital miejski.

Prowadzony przez dr. Michała Biernackiego przy pomocy wykwalifikowanego felczera, p. Droszczyńskiego i trzech siostr, wykazywał w roku sprawozdawczym następujący ruch chorych:

Nazwa oddziału	W dniu 1. I. 1918 r. było chorych	Przyjęto	Razem	Wypisano	Zmarło	Razem ubyło	W dniu 1. I. 1919 r. pozostało chorych
Wewnętrzny .	24	356	380	267	76	343	37
Chirurgiczny .	21	141	162	132	14	146	16
Weneryczny .	4	55	59	56	—	56	3
Umysłowy . .	—	3	3	2	1	3	—
Razem .	49	555	604	457	91	548	56

Za utrzymanie chorych pobierano od osób zamiejscowych: do dnia 15 sierpnia 1918 r. po marek 3.50 dziennie, ostatnio po M. 6 dziennie. Do czasu ustąpienia okupantów należności te wpływały od gmin dość regularnie, obecnie gminy te, nie dość energicznie pobudzone przez pp. Komisarzy Powiatowych, zupełnie nie płacą. Koszt utrzymania chorych chirurgicznych stale wzrasta, wskutek podnoszenia się w cenie środków opatrunkowych (gazy, waty, jodyny). Poważnym brakiem szpitala jest to, iż nie posiada odpowiedniego pomieszczenia i personelu dla chorych umysłowych.

Szpital dla chorób zakaźnych.

Prowadzony przez tegoż dr. Biernackiego, przy współudziale dwóch siostr i wykwalifikowanego dezynfektora, wykazywał następujący ruch chorych:

Nazwa oddziału	W dniu 1. I. 1918 r. było chorych	Przyjęto	Razem	Wypisano	Zmarło	Razem ubyto	W dniu 1. I. 1919 r. pozostało chorych
Tyfus plamisty	5	341	346	306	25	331	15
Tyfus brzuszny	8	180	188	156	12	168	20
Krwawa bieg. .	—	18	18	14	4	18	—
Dyfteryt . . .	—	1	1	1	—	1	—
Szkarlatyna . .	—	1	1	1	—	1	—
Syfilis	—	1	1	1	—	1	—
Obserwacja . .	3	331	334	332	1	333	1
Razem .	16	873	889	811	42	853	36

Za utrzymanie chorych pobierano te same stawki, co i w szpitalu miejskim za żywienie osób, pozostających na obserwacji, pobierano M. 3.50 dziennie.

Podczas panującej epidemii tyfusu plamistego zorganizowano 4 kolumny sanitarne, obchodzące systematycznie wszystkie mieszkania, wyszukujące chorych, i przeprowadzające gruntowne dezynfekcje mieszkań brudnych przy pomocy dwóch aparatów dezynfekcyjnych; ogółem zdezynfekowano 208 mieszkań. Dezynfekcje te przyczyniły się znacznie do wygaśnięcia epidemii.

W utrzymywanym na skutek rozporządzenia byłych władz okupacyjnych zakładzie kąpielowym, przeprowadzano masową kąpiel najszerzych mas ludności, połączoną ze stryżeniem włosów i dezynfekcją odzieży; z bezpłatnych tych kąpiel skorzystało ogółem około 26130 osób.

W zakładzie tym kąpano regularnie młodzież ze szkół miejskich i lokatorów miejskiego przytułku dla podróżnych.

Księgi stanu cywilnego wykazują w roku 1918 następujący stan urodzeń, małżeństw i śmierci w mieście; dla porównania umieściliśmy obok ostatni rok przedwojenny.

	1 9 1 8				1 9 1 3			
	urodzeń	mał- żeństw	śmierci	wiek osób zmarłych	urodzeń	mał- żeństw	śmierci	wiek osób zmarłych
Katolicy	246	83	473	do 1 roku — 53 od 1 do 5 lat 54 „ 5—15 „ 54 „ 15—25 „ 46 ponad 25 „ 266	965	142	548	do roku 212 od 1—5 lat 108 „ 5—15 „ 67 „ 15—25 „ 41 ponad 25 „ 120
Ewangelicy	30	13	93	do 1 roku — 9 od 1—5 lat — 9 „ 5—15 „ 7 „ 15—25 „ 5 ponad 25 „ 63	109	21	80	do 1 roku 25 od 1—5 lat 9 „ 5—15 „ 5 „ 15—25 „ 5 ponad 25 „ 36
Ż y d z i	205	87	235	do 1 roku 22 od 1—5 lat 29 „ 5—10 „ 14 „ 10—20 „ 24 „ 20—50 „ 63 ponad 50 „ 83	198	75	101	do 1 roku 12 od 1—5 lat 6 „ 5—10 „ 2 „ 10—20 „ 10 „ 20—50 „ 17 ponad 50 „ 54
	481	183	801	—	1272	238	729	—

Liczebność ludności miasta możemy przyjąć w obydwu tych latach za jednakową, gdyż aczkolwiek z jednej strony kilka tysięcy osób wyszło z miasta na roboty do Niemiec, bądź wyjechało do Rosji, natomiast z drugiej strony mniej więcej ta sama ilość ludności przybyła miastu dzięki przeprowadzonemu w roku 1915 przez byłe władze okupacyjne przyłączeniu do miasta okolicznych wiosek: Niebrowa, Starzyc, Komorowa, Wilanowa, Bociana, Nowego-Portu i Brzostówki.

Liczyb powyższe zbyt są wymowne, by potrzebowały jakichkolwiek komentarzy.

Co się tyczy ogólnej zdrowotności w mieście, powiedzieć możemy co następuje: śmiertelność na ogół jest duża, — dużo ofiar pochłonęła hiszpanka (zauważono, że wypadki tej zarazy, które przebiegały z krwotokami z nosa, należały do lżejszych, zachorowania zaś w których występowała sinica koń-

czyn, ew. twarzy, kończyły się źle), umiera bardzo dużo ludzi starych wskutek niedostatecznego odżywiania się. W miarę powrotu jeńców i robotników z Prus zwiększyła się znacznie ilość chorych na suchoty płucne, jak również chorych wenerycznych. Ilość zachorowań na tyfus plamisty zmniejszyła się w ostatniem półroczu; charakterystycznym jest, że obecnie zapada przeważnie ludność chrześcijańska w przeciwieństwie do lat poprzednich; ilość tyfusu brzuszego jest większa, niż w latach poprzednich. Choroby zakaźne dziecięce: odra, szkarlatyna, dyfteryt są naogół rzadkie.

Z powodu ogólnej nędzy zwiększa się z dniem każdym ilość kandydatów do szpitala—starców, pozbawionych wszelkiej opieki; urządzenie przytułku dla starców jest jednym z najpilniejszych zamierzeń Magistratu.

Dobroczynność.

Działalność Magistratu w tym kierunku rozpadała się na następujące dziedziny:

Kuchnie miejskie.

Do dnia 1 czerwca 1918 roku miasto prowadziło na swój rachunek trzy kuchnie: katolicką, żydowską i ewangelicką; kuchnie te wydawały dziennie przeciętnie 2150 porcji zupy z chlebem bezpłatnie; pomoc ta udzielaną była wyłącznie osobom starym, chorym i dzieciom. Od daty powyższej Magistrat oddał prowadzenie kuchen ewangelickiej i żydowskiej gminom wyznaniowym, katolickiej zaś — tutejszej Radzie Miejscowej Opiekuńczej. Instytucje te zobowiązały się obsłużyć ludność potrzebującą swych grup, wzamian za otrzymywane od Magistratu subsydja gotówkowe: Radzie Opiekuńczej 3000 marek, gminie żydowskiej 2000 marek i gminie ewangelickiej 1000 marek miesięcznie; pozatem Magistrat zobowiązał się dostarczać na potrzeby kuchen tych produktów, które posiada na składzie Prowiantownia Miejska, po cenie własnego kosztu. Z chwilą oddania kuchen przez Magistrat, bezpłatne wydawanie posiłku ustało, i instytucje pobierają: Rada Opiekuńcza po 20 fen., gmina żydowska 5 fen. za porcję zupy z ćwierćfuntowym kawałkiem chleba, jedynie gmina ewangelicka nadal wydaje pożywienie bezpłatnie. W grudniu kuchnie wydawały przeciętnie następujące

ilości porcji dziennie: Rada Opiekuńcza 430, gmina żydowska 330, gmina ewangelicka 100.

Przychodnia miejska (Ambulatorjum) dla chorych przychodzących.

W dniu 15 lipca 1918 r. za inicjatywą Prezesa Rady Opiekuńczej p. dr. St. Narewskiego otwarta została (w lokalu wynajętym w rynku) przychodnia miejska, obsługiwana bezpłatnie przez wszystkich lekarzy miejscowych przy pomocy płatnego felczera. Lekarze prowadzili szczegółową statystykę chorych, felczer przyrządzał lekarstwa proste, przeważnie maści, które wydawane były bezpłatnie pacjentom. Chorzy płacili początkowo po 30 fen., potem—od dnia 7 września 1918 r. po 1 marce, otrzymując wzamian prócz porady bezpłatnie lekarstwo na koszt Magistratu. Z usług przychodni skorzystało ogółem 2665 osób. Pomędzy chorymi przeważającą ilość stanowili cierpiący na bronchit, influenżę, świerzbę, zapalenia płuc i suchoty płucne.

Osoby, które bezwarunkowo nie były w stanie zapłacić za poradę, otrzymywały ją i lekarstwo bezpłatnie.

Przytułek miejski dla podróżnych i bezdomnych.

Przytułek ten, urządzony bardzo prymitywnie, zapewniał w ciągu całego roku bezpłatny nocleg i pożywienie ubogim wędrowcom, przechodzącym przez Tomaszów, przytułek również na dłuższy lub krótszy przeciąg czasu bezdomnych, którzy otrzymywali tam bezpłatnie posiłek, kąpiel i dezynsekcję na koszty Magistratu. Przez przytułek ten przewinęło się w ciągu roku około czterystu osób, w końcu grudnia przytułek przez czas dłuższy 23 bezdomnych.

R e z e r w i s t k i.

Uwzględniając niesłychanie ciężkie warunki, w jakich wegetowały rezerwistki tutejsze (otrzymujące z kasy sejmikowej zaledwie po M. 8.80 na żonę i po M. 3.30 na dziecko do lat 5, a po M. 5.50 na dziecko powyżej lat pięciu miesięcznie, ogółem na 420 kobiet i 830 dzieci przeciętnie po M. 7440 miesięcznie) Magistrat przyznał im śmiesznie małą w sumie, ale dość poważną dla kasy miejskiej zapomogę, po 2 marki miesięcznie na każde dziecko. Z tytułu powyższego wypłacono od dnia 1 marca 1918 r. (data uchwały korporacji miejskich) do Nowego Roku, M. 18696.

Przytułek Rady Miejscowej Opiekuńczej dla dziatwy sieroczej.

Uwzględniając ciężkie warunki, w jakich pracowała tutejsza Rada Miejskowa Opiekuńcza, Magistrat wypłacał jej, tytułem pomocy na każde dziecko, do dnia 31-go maja po 60 fen., od dnia 1-go czerwca 1918 r. po 80 fen. dziennie; pozatem leczył bezpłatnie chorą dziatwę w szpitalach miejskich. Ogółem z tego tytułu wypłacono M. 7642.50. Przeciętna ilość dzieci w przytułku wynosiła od 35 do 40 dziennie.

Mieszczący się w tym samym lokalu (w oddzielnym domostwie) przytułek dla starców spoczywał całkowicie na barkach Rady Miejscowej Opiekuńczej, i z pomocy Magistratu nie korzystał.

Poza instytucjami powyższymi miasto posiadało jeszcze:

1) Ochronkę dla dziatwy ubogiej żydowskiej, utrzymywaną kosztem p. Aleksandra Landsberga; w końcu roku ochronka ta nie była już czynna.

2) Przytułek dla starców wyznania ewangelickiego, utrzymywany z dobrowolnych składek zamożniejszych członków gminy ewangelickiej, z przytułku tego korzystało przeciętnie 12 osób.

3) Schronisko Rady Miejscowej Opiekuńczej dla jeńców i powracających z Niemiec. Na cel powyższy Rada Miejskowa Opiekuńcza, wystawszy się o poważniejszy zasilek państwowi, wynajęła oddzielny dom przy stacji kolejowej, urządziła go odpowiednio i przytulała tam codziennie przeciętnie po 150 osób, wydając im bezpłatnie pożywienie i nocleg. Schronisko to, prowadzone przez ławnika miasta, p. A. Chmielewskiego, funkcjonuje bardzo sprawnie.

4) Żydowskie towarzystwo «Linax Hacedek» świadczy dużo dobrego ubogiej ludności żydowskiej, udzielając im zapomóg w gotówce, prowiantach i pomocy lekarskiej.

5) Żydowskie towarzystwo «Tomchaj Anyim» udziela pomocy ubogim położnikom.

Organizacja wewn. Magistratu.

W końcu roku 1918 Tomaszów-Mazowiecki liczył około 32200 mieszkańców. Personel Magistratu, załatwiający interesy gospodarcze tej gromadki

składał się w początku roku z 36 osób; w liczbie tych osób z ramienia byłych władz okupacyjnych urzędowali następujący obywatele Rzeszy Niemieckiej: I burmistrz, sekretarz Magistratu i skarbnik. W końcu roku składał się on z 34 osób i rozpadał się na:

- a) biuro główne: sekretarz, korespondentka, dziennikarz;
- b) kasa miejska: kasjer, buchalter, dziennikarz;
- c) wydział podatkowy: kierowniczka, korespondentka, buchalterka, kontroler sekwestratorów i trzech sekwestratorów miejscy;
- d) wydział szpitalny i dobroczynności publicznej: kierownik i korespondentka;
- e) księgi ludności stanu cywilnego: prowadzący;
- f) ekspedycja: prowadząca;
- g) prowiantownia: buchalter, kasjer, 5 urzędników pomocniczych;
- h) sklepy miejskie: 4 pracowników;
- i) wydział kart chlebowych: 4 urzędniczki;
- j) szpitale miejskie: zarządzający;
- k) rzeźnia miejska: weterynarz, zarazem zarządzający rzeźnią.

Pensje pracowników Magistratu, poza trzema Niemcami, były w początku roku bardzo niskie: wahały się od M. 63 (8 osób) do M. 250—i wynosiły razem M. 3900 miesięcznie, czyli przeciętnie na głowę urzędnika M. 108.30; w końcu roku, po doliczeniu podwyżek i dodatków drożyznianych, są również na warunki dzisiejsze niewystarczające i wahają się od M. 180 (2 osoby) do M. 475, czyli przeciętnie na głowę urzędnika M. 238 miesięcznie. Bez zmiany w ciągu roku pozostał tylko etat I. burmistrza (od dnia 19 lutego 1918 r., Polaka), wynoszący rocznie 6000 marek pensji, 1000 marek drożyznianego dodatku i 1000 marek na mieszkanie.

Personel Magistratu sprowadzony jest liczebnie do minimum i zaledwie podola nawałowi spraw bieżących.

Zarząd miasta składa się z 6 osób, a mianowicie: pierwszego i drugiego burmistrzów oraz 4 ławników. Członkowie Magistratu podzielili między sobą pracę w sposób następujący: II. burmistrz, p. Bartke, prowadzi sprawy podatkowe i zastępuje I. burmistrza podczas coraz częstszych w ostatnich czasach przymusowych wyjazdów tego ostatniego; ławnik p. Aleksan-

der Müller prowadził, do chwili zasłabnięcia swego, prowiantownię miejską i przewodniczył komisji prowiantowej; ławnik p. Aleksander Landsberg prowadził szpitale miejskie i, od chwili zasłabnięcia p. Müllera, kierował prowiantownią; ławnik p. Chmielewski prowadził sprawy związane ze szkolenictwem i dobroczynnością publiczną; wreszcie ławnik, p. Samuel Bornstein prowadził w ostatnich miesiącach roku 1918 sekcję dostawy kartofli dla miasta, w ciągu całego roku sprawozdawczego kontrolę i krytykę całego Magistratu.

Ogółem Magistrat odbył w ciągu roku 44 posiedzenia, załatwiając na nich 398 spraw bieżących. Wszystkie sprawy zostały załatwione i żadnych zaległości niema.

Dla opracowania poszczególnych dziedzin gospodarki komunalnej Magistrat korzystał z cennej pomocy następujących komisji:

- 1) Komisja podatkowa, pod przewodnictwem II. burmistrza p. Bartkego, pracowała nadzwyczaj intensywnie, odbyła około 100 posiedzeń, załatwiając najżywotniejsze sprawy miejskie, przeprowadzając rozkłady podatkowe i rozpatrując wpływające reklamacje;
- 2) Komisja Prowiantowa, pod przewodnictwem p. Müllera, później p. Landsberga, odbyła 34 posiedzenia, załatwiając wszelkie sprawy, związane z zaprowiantowaniem miasta;
- 3) Poza powyższymi dwiema komisjami stałymi szereg pojedynczych lub nielicznych posiedzeń odbywały powoływane ad hoc komisje różne, jak: komisja budowlana, komisja mieszkaniowa (dla uregulowania spraw lokali kwaterunkowych), komisja meblowa (dla ustalenia przynależności ruchomości, pozostawionych w mieszkaniach opuszczonych, a zajętych w następstwie przez władze okupacyjne) komisja dla zagonków robotniczych, komisja dla spraw oświetlenia miasta i inne.

Rada Miejska, składająca się z 24 osób (10 katolików, 10 żydów i 4 ewangelików) pod przewodnictwem p. Kowalczewskiego, a od dnia 27 marca 1918 r. pod przewodnictwem p. dr. Narewskiego odbyła 20 posiedzeń, załatwiając na nich szereg spraw z atrybucją Rady Miejskiej związanych. Do końca roku 1918 Rada pracowała w komplecie niezmienionym. Z pośród komisji powoływanych przez Radę Miejską najwięcej żywotności wykazała komisja budżetowa, pod przewodnictwem radnego p. E. A. Müllera.

BILANS.

Stan Czynny.

Zestawienie rachunków Kasy Miejskiej miasta Tomaszowa

		M k.	f.
1.	Grunta i budynki	1600000	—
2.	Dług Sosnowiecki (pożyczone w roku 1911 Rb. 98000 z odsetkami po 4 ⁰ / _o za cały ten czas)	280232	24
3.	Kasa Krajowa Pożyczkowa na koncie <A>	35012.75 mk.	
4.	„ „ „ „ „ 	140768.11 „	175780 86
5.	Kasa gotowizną po 1/I 1918 r.	111133	54
6.	Szkolnictwo—należność za szkoły	3790	80
7.	Policja—wypłacono na rachunek Rządu	37550	—
8.	Wydział Wojskowy za produkty wydane dla P. O. W.	28078.82 mk.	
	5/6 kosztów kwaterunkowych od 55547.18	46289.30 „	
	koszty wyłożone przez Komitet Obywatelski rb. 41847.01	90389.54 „	164757 66
9.	Prowiantownia miejska		
	wartość składu w dniu 31 grudnia 1918	123353.86 mk.	
	gotówką	4388.79 „	
		127742.65 mk.	
	po potrąceniu długu	70921.56 „	56821 09
10.	Należność za szpitalnictwo i instytucje	44692 55 mk.	
	od gmin i mieszkańców m. Tomaszowa	107673.02 „	
		152365.57 mk.	
	po potrąceniu 50 ⁰ / _o	76182.77 „	76182 80
11.	Podatki miejskie		
	należności	95500.72 mk.	
	po potrąceniu 50 ⁰ / _o	47750.36 „	47750 36
12.	Należność za rezerwistki niemieckie	3225	90
13.	„ „ „ rosyjskie	14529	90
14.	Należność od Rządu Ros. (gotówka rb. 7233.40)	?	?
		2571755	15

Tomaszów-Mazowiecki dnia 31 grudnia 1918 r.

M. Heyman

A. Britzman

T. Umiński

J. Zatoński

Mazowieckiego na dzień 31-go grudnia 1918 roku.

Stan Bierny.

		M k.	f.
1.	Dług Komitetu Obywatelskiego, zaciągnięty w Łodzi pożyczka bezprocentowa rb. 100000	216000	—
2.	Od fabrykantów z rekwizycji (pożyczka miejska przymusowa) .	589762	34
3.	Procenty: zaległy procent od pożyczki	20000	—
4.	Podatki rządowe: hypoteczny 1025.06 mk. patentowy 72.50 „ mieszkaniowy 22.— „ asekuracyjny 3226.98 „	4346	54
5.	Szpitalnictwo: należność gminom etc.	10025	17
6.	Pożyczka rządowa, udzielona na cele robót publicznych, pierwsza rata płatna 1-go listopada 1919 r.	100000	—
	Czysty majątek Magistratu po dzień 31/XII 1918 r.	1631621	10
		2571755	15

BURMISTRZ: Tadeusz Osifski.

